

บทที่ 4

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนน

ในการพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนนระหว่างประเทศนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของตัวสินค้าที่ทำการขนส่ง โดยได้กล่าวไปในบทที่แล้วว่า สินค้าเน่าเสียง่ายนั้น หมายถึง สิ่งที่สามารถเน่าเสียได้ง่าย หรือทำให้เสียชีวิตภายใต้ระยะเวลาและเงื่อนไขของการขนส่ง เช่น อุณหภูมิ (ความร้อนหรือความเย็น) ความชื้นหรือความแห้ง หรือการเคลื่อนย้าย ซึ่งหมายถึงผักและผลไม้ (ผลิตภัณฑ์ของผักและผลไม้), สัตว์มีชีวิต (ผลิตภัณฑ์ของสัตว์), นมและไข่ (ผลิตภัณฑ์ของนมและไข่) และยังมีรวมถึงพืชและดอกไม้ที่ตัดแต่งแล้วด้วย อีกทั้งหากพิจารณาในด้านการส่งออกแล้ว ประเทศไทยโดยกรมศุลกากรยังได้แบ่งขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางถนนข้ามแดนด้วยการจัดแบ่งประเภทสินค้าส่งออกเป็น 3 ประเภท¹ คือ

1) สินค้ามาตรฐาน โดยผู้ประกอบการส่งออกสินค้าประเภทนี้ ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออก และสินค้านั้นต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานมาตรฐานสินค้า และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เพื่อนำไปแสดงต่อศุลกากร

2) สินค้าควบคุม คือ สินค้าที่มีการจัดระเบียบการส่งออก ซึ่งจะเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในประเทศ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การส่งออกสินค้านี้ ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน จึงจะทำการส่งออกได้

3) สินค้าเสรี (ทั่วไป) เป็นสินค้าที่ส่งออกได้ตามปกติ ไม่มีกฎเกณฑ์ใดเป็นข้อห้าม

นอกจากนี้ ประเทศไทยก็ยังมีกฎหมายที่ใช้บังคับในส่วนด้านการขนส่งทางถนนด้วย

---

¹ รายงานฉบับสมบูรณ์: โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการดำเนินการตามความตกลง ด้านการขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน, สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548, น. 240.

โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนนของประเทศไทยนั้น จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับพาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายโดยเฉพาะแต่อย่างใด จะมีก็แต่เพียงกฎหมายที่กำกับดูแลเฉพาะตัวสินค้าและกฎหมายที่กำกับดูแลพาหนะหรือการขนส่งทั่ว ๆ ไปเท่านั้น ซึ่งกฎหมายต่าง ๆ อาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

4.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับสินค้า

ประเทศไทยมีกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับตัวสินค้าต่าง ๆ ไว้หลายฉบับ อันมุ่งกำหนดเกี่ยวกับเฉพาะตัวสินค้าโดยตรงเท่านั้น ซึ่งมีทั้งสินค้าที่ใช้ภายในประเทศและสินค้าที่จะทำการส่งออกป็นอกประเทศและนำเข้ามาในประเทศด้วย โดยกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประเภทเน่าเสียง่ายนั้น มีกฎหมายดังต่อไปนี้

4.1.1 พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับ ควบคุมและดูแลการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างบางประเภท

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากเศรษฐกิจและการค้าเป็นเรื่องที่มีบทบาทสำคัญต่อประเทศและประชาชน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของประเทศ แต่เนื่องจากสินค้าบางอย่างเป็นสินค้าที่มีความสำคัญ และประเภทหรือปริมาณการนำเข้าหรือส่งออกนั้นมีผลต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งเพื่อให้สินค้าบางอย่างมีมาตรฐานที่เหมาะสม จึงได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้รัฐเข้ามำกำกับดูแล ควบคุม และกำหนดค่าธรรมเนียม การนำเข้าหรือส่งออกสินค้าบางอย่างนั้น ตลอดจนดำเนินคดีแก่ผู้ฝ่าฝืนด้วย² โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาใน

---

² มาตรา 5 และ มาตรา 6 ตามพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี เป็นผู้กำหนดว่าสินค้าใดถูกดูแล ควบคุม และกำหนดค่าธรรมเนียมการ

ราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างได้ประกาศใช้มานานแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและการค้าในปัจจุบัน และโดยที่เป็นการสมควรให้รัฐบาลมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับสินค้าบางประเภทที่จะส่งออกป้อนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร กับให้มีอำนาจในการดำเนินการจัดระเบียบการค้ากับต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อยเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และก่อให้เกิดความเชื่อถือแก่นานาประเทศยิ่งขึ้น

หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการและทำการกำหนดสินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุม และกำกับดูแล ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลทางด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจสาธารณสุข การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ โดยมุ่งกำหนดเงื่อนไขกับตัวสินค้าเป็นสำคัญ มิได้มีการก้าวล่วงไปถึงเนื้อหาในด้านลักษณะ มาตรฐานหรือวิธีการในการขนส่งสินค้าแต่อย่างใด

4.1.2 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าที่จะนำส่งออก โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการมาตรฐานสินค้า”³ เพื่อให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการ

นำเข้าหรือส่งออก หรือสินค้าใดที่ต้องห้ามหรือที่ต้องขออนุญาต หรือขั้นตอนการส่งออกป้อนอก และการนำเข้าสินค้านั้นมีขั้นตอนอย่างไร ซึ่งจะกำหนดในรูปของกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบ และทำการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 25 ตามพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดกิจการอื่นและออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

³ มาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503

กระทรวงพาณิชย์ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าขาออกตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503⁴ อาทิเช่น การกำหนด หรือยกเลิกสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นต้น โดยผู้ที่จะทำการค้าโดยส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรทางด้านศุลกากรที่รัฐมนตรีกำหนดซึ่งสินค้ามาตรฐานใด ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้ามาตรฐานนั้น ณ สำนักงานมาตรฐานสินค้าหรือสำนักงานสาขา เพื่อให้ได้รับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน (ใบทะเบียน) และใบรับรองมาตรฐานสินค้าตามมาตรา 12, 13 และ 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าต่างๆ ไม่ว่าสินค้านั้นจะอยู่ในสภาพดีหรือเลวอย่างไรก็อาจกระทำได้ เพราะยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานให้เป็นที่แน่นอนและเหมาะสม เป็นเหตุให้มีการปลอมปนเปลี่ยนแปลง หรือปรุงแต่งสินค้าที่ส่งออกไป เช่น ส่งสินค้าที่ผิดคุณภาพ ชนิด น้ำหนัก หรือปริมาณ หรือเจือปนวัตถุอื่นลงไป เป็นต้น และการบรรจุ หุ้มห่อ หรือผูกมัด ไม่ถูกต้องตามสภาพของสินค้า ทำให้สินค้าไทยขาดความนิยมเชื่อถือในต่างประเทศ เป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออก และได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 ได้ประกาศใช้เป็นเวลาหลายปีแล้ว จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมแก่การควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานของสินค้าของสินค้าขาออกในสภาวะการณ์ปัจจุบัน และได้กำหนดเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรี อธิบดี พนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และกำหนดให้มีวิธีการออกใบรับรองให้แก่สินค้า ก่อนวันที่ประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าจะมีผลใช้บังคับ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดความผิดและโทษเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถส่งเสริมและควบคุมคุณภาพของสินค้าขาออกให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

---

⁴ มาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้า และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดกิจการอื่นและออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 เป็นกฎหมายที่มุ่งกำหนดมาตรฐานที่บังคับใช้เฉพาะกับตัวสินค้าที่จะส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อการค้าเท่านั้น ซึ่งไม่นำมาใช้บังคับกับการขนส่งของทั่ว ๆ ไป และไม่ค้ำประกันว่าสินค้านั้นจะมีลักษณะน่าเสียดายหรือมีคุณสมบัติพิเศษอย่างไร อีกทั้งไม่มีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าเพื่อการค้านั้นแต่อย่างใดด้วย

4.1.3 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และมาตรการในการควบคุมและดูแลอาหาร ตลอดจนการดำเนินคดีแก่ผู้ฝ่าฝืนด้วย ซึ่งผู้ที่จะทำการผลิตอาหาร (ไม่ว่าเฉพาะครัวหรือถาวร) กิจดี ผู้นำเข้าหรือส่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร (ไม่ว่าเฉพาะครัวหรือถาวร) กิจดี หรือผู้เป็นเจ้าของตำรับอาหารหรือผู้แทนกิจดี บุคคลเหล่านี้ ต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติฉบับนี้⁵

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ อาหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากนำมาเพื่อการบริโภคและมีผลโดยตรงต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชน ดังนั้นมาตรฐานของอาหารและการได้รับการรับรองในการผลิตหรือนำเข้าอาหารนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ภาครัฐเข้ามาควบคุมและกำกับดูแล ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และมาตรฐานอาหารที่นำมาจำหน่ายให้แก่ประชาชน แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้มีบทบัญญัติบางประการแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้มีบทบัญญัติคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคที่รัดกุมเพียงพอและเหมาะสมยิ่งขึ้นนั่นเอง

---

⁵ มาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่น กับออกประกาศ ทั้งนี้เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดเนื้อหาในการควบคุมและดูแลอาหาร โดยมุ่งกำหนดเงื่อนไขกับตัวอาหารเป็นสำคัญ ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ หรือมาตรการที่เหมาะสมในการขนส่งอาหารแต่อย่างใด

4.1.4 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐาน, การตรวจสอบและการรับรองมาตรฐานของสินค้าเกษตร⁶ ซึ่งมาตรา 6 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและดำเนินการมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตร และมีอำนาจในการออกประกาศ และคำสั่งอื่นใดเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร)

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และโดยที่ในปัจจุบันสินค้าเกษตรหลายชนิดทั้งที่ผลิตขึ้นในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศยังไม่มีมาตรฐานใช้บังคับเป็นเหตุให้สินค้าเกษตรด้อยคุณภาพและไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ประชาชนขาดความเชื่อถือ และส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการค้าสินค้าเกษตรของไทย ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม สมควรมีกลไกในการกำหนดมาตรฐานและการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการค้าสินค้าเกษตรหรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ จึงได้ทำการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

---

⁶ มาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นกับออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

แต่หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร แม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับสินค้าเน่าเสียง่าย เนื่องจากสินค้าเกษตรบางอย่าง อาทิเช่น พืช, ผัก และผลไม้ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มาจากสิ่งเหล่านั้น ก็ถือเป็นสินค้าเน่าเสียง่ายด้วยก็ตาม แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการขนส่งสินค้าเหล่านี้ไว้ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมุ่งกำหนดมาตรฐานและเงื่อนไขกับตัวสินค้าเกษตรเท่านั้น

4.1.5 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ และมาตรการในการควบคุม ดูแลและตรวจสอบพันธุ์พืช ตลอดจนดูแลการส่งออกและนำเข้าพันธุ์พืชดังกล่าวด้วย โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะกับการค้าพันธุ์พืชเท่านั้น⁷

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับเกษตรเป็นสำคัญ แต่ปรากฏว่าการเพาะปลูกของเกษตรกรให้ผลต่อไร่น้อยกว่าที่ควรจะได้รับมากและผลิตผลยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน เมื่อมีการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ สินค้าเกษตรของประเทศไทยจึงตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบทั้งในด้านคุณภาพและราคา อันเป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากประเทศไทยยังขาดการส่งเสริมและการควบคุมการใช้พันธุ์พืชที่ดี อีกทั้งยังปล่อยให้มีการประกอบการค้าพันธุ์พืชได้อย่างเสรีโดยปราศจากการควบคุมแต่ประการใด ทั้ง ๆ ที่มีผู้สั่งพันธุ์พืชจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศ และมีการผลิตพันธุ์พืชจำหน่ายแก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นทุกปี และปรากฏว่ามีการจำหน่ายพันธุ์พืชเสื่อมคุณภาพและพันธุ์พืชปลอมปนอยู่เสมอ นอกจากนี้ ก็ยังมีการโฆษณาเท็จหรือเกินความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณภาพของพันธุ์พืชเป็นการหลอกลวงให้เกษตรกรได้รับความเสียหาย ฉะนั้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ และผู้ประกอบการค้าพันธุ์พืชสามารถดำเนิน

⁷ มาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นและออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กิจการไปด้วยดี สมควรมีกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืชเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมเกษตรกรรมของประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรือง และมีผลดีต่อภาคเศรษฐกิจของประเทศต่อไป จึงได้ทำการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืชที่ใช้บังคับอยู่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และสามารถควบคุมการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากวิธีธรรมชาติและในการกำหนดความหมายของพันธุ์พืชให้ตรงตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้มีการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช การรับรองพันธุ์พืช เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการคิด ค้น และปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์พืชป่า นอกเหนือจากวิธีธรรมชาติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)⁸ ที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ควบคุมและการกำกับดูแลพืชสงวนและพืชต้องห้ามเป็นไปอย่างทั่วถึง รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตรวบรวม ขาย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะและมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเพื่อความเหมาะสม และกำหนดข้อความที่ระบุในฉลากสำหรับภาชนะบรรจุเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าโดยให้แสดงจำนวนเมล็ดพันธุ์ควบคุมหรือหน่วยวัดอื่น ๆ ของพืชแต่ละชนิดให้เป็นไปตามหลักสากล

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเพียงมุ่งวางหลักเกณฑ์และมาตรการ อีกทั้งการส่งออกและนำเข้าพันธุ์พืชดังกล่าวโดยบังคับกับตัวพันธุ์พืชเท่านั้น แม้ว่าจะมีการกำหนดรายละเอียดบรรจุกัณฑ์หรือหีบห่อด้วยก็ตาม แต่ก็มีใช้พาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งแต่อย่างใด

---

⁸ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองพืชป่ามิให้สูญพันธุ์ไปจากโลกโดยการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

4.1.6 พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการควบคุมและกักพืชภายในประเทศ รวมทั้งการนำเข้าในราชอาณาจักรหรือนำผ่านราชอาณาจักรไม่ว่าทางบก, ทางทะเล หรือทางอากาศ ตลอดจนกำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกซึ่งพืชและเชื้อพันธุ์พืช เพื่อป้องกันโรคและศัตรูพืช⁹ ซึ่งมาตรา 5 ทวิ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกักพืช” เพื่อทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่รัฐมนตรีและอธิบดีที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5 ฉ) อาทิเช่น การให้คำแนะนำในการกำหนดชื่อพืช ศัตรูพืช หรือพาหะเป็นสิ่งต้องห้ามหรือสิ่งกักกั และกำหนดชื่อเชื้อพันธุ์พืชที่จะควบคุม การกำหนดพืชควบคุมและพืชควบคุมเฉพาะ เป็นต้น¹⁰

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการควบคุมและกักพืชได้ต่อเมื่อพืชที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นศัตรูพืชตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งอาจจะทำให้โรคพืชต่าง ๆ ระบาดแพร่หลายได้ในระหว่างนำพืชนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนที่จะมีการควบคุมและกักพืชไว้ ไม่บังเกิดผลสมความมุ่งหมายที่จะป้องกันโรคและศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพตามข้อตกลงที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกร่วมอยู่ในอนุสัญญาระหว่างประเทศ สมควรที่จะขยายการควบคุมและกักพืชให้กว้างขวางออกไปอีกทั้งการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรไม่ว่าทางบก ทางทะเล หรือทางอากาศ เพื่อให้การป้องกันโรคและศัตรูพืชได้ผลสมตามเจตนา ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันโรคและศัตรูพืช พ.ศ. 2495 และตราพระราชบัญญัติกักพืชขึ้นใหม่ใช้บังคับแทน โดยมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ในบทบัญญัติบาง

⁹ มาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดค่าตรวจสอบศัตรูพืชและค่าป่วยการยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

¹⁰ มาตรา 6 ตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

ประการเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและควบคุมการระบาดของศัตรูพืช เพื่อให้การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของศัตรูพืชเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกักพืชขึ้นทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกซึ่งพืชและเชื้อพันธุ์พืช การตรวจและควบคุมเชื้อพันธุ์พืช การกำหนดให้มีการจดทะเบียนสถานที่เพาะพืชเพื่อการส่งออก การออกไปรับรองปลอดศัตรูพืช ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษและอำนาจในการเปรียบเทียบปรับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้กำหนดให้แยกค่าป่วยการของพนักงานเจ้าหน้าที่ และค่าตรวจสอบศัตรูพืชออกจากค่าธรรมเนียมทั่วไปเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ในกิจการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ กับได้ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้วางหลักเกณฑ์และมาตรการกักพืช เพื่อป้องกันโรคและศัตรูพืช ทั้งนี้ มุ่งคุ้มครองและส่งเสริมการเกษตรและการค้าพืชและเชื้อพันธุ์พืชเป็นสำคัญ โดยเน้นที่การตรวจสอบตัวพืชและเชื้อพันธุ์พืชเป็นหลัก แต่ไม่มีการกล่าวถึงหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานในการขนส่งพืชแต่อย่างใด

4.1.7 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการควบคุมและกักสัตว์ภายในประเทศ รวมทั้งการนำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรไม่ว่าทางบก, ทางทะเล หรือทางอากาศ ตลอดจนกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการนำเข้าและส่งออก ตลอดจนทำลายหรือกำจัดเชื้อโรคซึ่งสัตว์, ซากสัตว์ และน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์สัตว์บางชนิด รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์สำหรับสัตว์บางชนิดด้วย เพื่อป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ ที่เกิดจากหรือติดมากับสัตว์หรือซากสัตว์เหล่านั้น¹¹

¹¹ มาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นายทะเบียน และสัตวแพทย์ และออกกฎกระทรวงวางระเบียบการขอและการออกไปอนุญาต กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตรา

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ หากสัตว์หรือซากสัตว์ใดมีโรคหรือเชื้อโรคปะปนอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะทำให้โรคต่าง ๆ ที่ติดมากับสัตว์หรือซากสัตว์นั้นระบาดแพร่หลายได้ในระหว่างสัตว์หรือซากสัตว์นั้นนำเข้า นำออก หรือนำผ่านในราชอาณาจักรก่อนที่จะมีการควบคุมและกักสัตว์หรือซากสัตว์ไว้ จึงมีการตราพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ขึ้น ซึ่งได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์เข้าตรวจควบคุม, กักขัง, ฝัง เผาหรือทำลาย สัตว์หรือซากสัตว์ที่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดนั้น¹² ตลอดจนกักสัตว์หรือซากสัตว์ที่นำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต¹³ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และยังกำหนดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการนำเข้าและส่งออกซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ การตรวจและควบคุมสำหรับน้ำเชื้อผสมพันธุ์สัตว์บางชนิด รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์สำหรับสัตว์บางชนิด การกำหนดให้มีสถานที่ สถานะขนส่งสัตว์ หรือด่านกักสัตว์เพื่อการนำเข้าและส่งออก การออกใบอนุญาตให้นำเข้าและส่งออก ตลอดจนกำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ฉบับนี้ โดยหลักเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคระบาดต่าง ๆ จากสัตว์หรือซากสัตว์เป็นสำคัญ

แต่หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 แม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับสินค้าเน่าเสียง่ายเนื่องจาก สัตว์ และซากสัตว์ รวมถึงน้ำเชื้อผสมพันธุ์สัตว์และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์สำหรับสัตว์ อาทิ เช่น สุนัข, ช้าง, ม้า, โค, กระบือ, แพะ, แกะ, สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี และสัตว์ปีกจำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน ตลอดจนซากสัตว์หรือน้ำเชื้อและไข่ต่าง ๆ ของสัตว์เหล่านั้น ก็ล้วนแต่เป็นสินค้าเน่าเสียง่ายแทบทั้งสิ้น แต่พระราชบัญญัตินี้ฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ หรือมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานของอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้การขนส่งสินค้าเหล่านี้ไว้ โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมุ่งกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบ และกำจัดหรือทำลายตัวสัตว์หรือซากสัตว์ที่มีโรคระบาดเท่านั้น ดังนั้น หากไม่ใช้กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า

ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือยกเว้นค่าธรรมเนียมเฉพาะกรณี และกำหนดการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

¹² มาตรา 10 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

¹³ มาตรา 13 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดแล้ว¹⁴ มาตรการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็จะไม่สามารถนำมาใช้ได้

4.2 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง

ประเทศไทยมีกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์และระเบียบเกี่ยวกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่งไว้หลายฉบับ โดยเน้นเฉพาะในการกำหนดตัวพาหนะและระเบียบในการขนส่งเท่านั้น ซึ่งมีทั้งพาหนะที่ใช้ในการขนส่งภายในประเทศ และพาหนะที่จะใช้ในการขนส่งระหว่างประเทศ ตลอดจนหลักเกณฑ์และระเบียบในการขนส่งด้วย โดยกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

4.2.1 พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ในการขับขี่และการจรรยาทางบก ตลอดจนกำหนดมาตรการและบทลงโทษต่อผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนด้วย¹⁵

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการคมนาคมและขนส่งทางบกได้เจริญก้าวหน้าขยายตัวไปทั่วประเทศและเชื่อมโยงไปยังประเทศใกล้เคียง และจำนวนยานพาหนะในท้องถนนและทางหลวงได้ทวีจำนวนขึ้นเป็นลำดับ จึงได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการจรรยาทางบก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวนยานพาหนะที่นับวัน

¹⁴ มาตรา 9 และมาตรา 10 ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

¹⁵ มาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานจราจร กับออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

จากบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์และบังคับการเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยอันเป็นภารกิจหลักของกระทรวงมหาดไทยเป็นสำคัญ มิได้มุ่งเน้นไปที่ผลหรือประโยชน์ในทางการค้าและการคมนาคมแต่อย่างใด

ยิ่งเพิ่มมากขึ้น และเพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งเพื่อความ สะดวกและเป็นระเบียบเรียบร้อยในการใช้เส้นทางจราจรด้วย โดยที่พระราชบัญญัติจราจร ทางบก พ.ศ. 2522 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติบางประการแห่งพระราชบัญญัติ ดังกล่าวไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งในบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิด ความสะดวกและความปลอดภัยในการจราจร

นอกจากนี้ยังได้มีการออกกฎกระทรวงการประกอบ การขนส่งระหว่างประเทศ พ.ศ. 2549 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 และมาตรา 25 วรรค 2 และ 3 และมาตรา 28 วรรค 4 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการเปิดเสรีทางการ ค้าการลงทุนกับต่างประเทศของรัฐบาล จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาต ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการ ธุรกิจการขนส่งให้สามารถพัฒนาศักยภาพเพื่อแข่งขันกับนานาชาติได้¹⁶

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัตินี้มุ่งวางระเบียบเกี่ยวกับการจราจรเป็นสำคัญ และ กฎกระทรวงที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ก็มุ่งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้ที่ประสงค์จะประกอบการขนส่ง ระหว่างประเทศ แต่กฎหมายดังกล่าวไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เหมาะสม เกี่ยวกับการขนส่งสินค้าต่าง ๆ แต่อย่างใด

4.2.2 พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐ ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขนส่ง ลักษณะของการขนส่ง เส้นทาง การขนส่ง ผู้ประกอบการ รถสำหรับการขนส่ง อัตราค่าบริการ สถานที่หรือสถานีขนส่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง ภายในประเทศ หรือการขนส่งระหว่างประเทศก็ตาม เพื่อกำกับดูแลการขนส่งทางบกให้เป็นระบบ ระเบียบและมีประสิทธิภาพ

---

¹⁶ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 123 ตอนที่ 100 ก วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2549

ความแตกต่างระหว่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 คือ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 จะมุ่งจัดระเบียบในการใช้เส้นทางบนท้องถนน หรือการใช้รถใช้ถนนเป็นหลัก ในขณะที่พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มุ่งจัดระเบียบและวางหลักเกณฑ์ในการจัดการและควบคุมรถยนต์หรือพาหนะที่ใช้ขนส่งสิ่งต่าง ๆ บนท้องถนนเป็นสำคัญ

โดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายการขนส่งทางบก” เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการขนส่งทางบกระยะสั้นและระยะยาวเสนอต่อคณะรัฐมนตรี, กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและดำเนินการสถานีขนส่งเสนอต่อคณะรัฐมนตรี, กำหนดมาตรการและแผนพัฒนาการขนส่งทางบกเสนอต่อคณะรัฐมนตรี, กำหนดมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะดวกในการขนส่งทางบก เพื่อให้คณะกรรมการ¹⁷ ปฏิบัติ, กำหนดการห้ามรับจดทะเบียนรถเป็นครั้งคราวตามความจำเป็นโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะกรรมการ¹⁸ ปฏิบัติ, ประสานงานที่เกี่ยวข้องระหว่างกันในด้านกรขนส่งทางบก ตลอดจนประสานงานด้านการขนส่งทางบกกับการขนส่งทางน้ำและการขนส่งทางอากาศ และให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการขนส่งทางบก¹⁹ นอกจากนี้ มาตรา 16 และ 17 แห่งพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ยังกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง หรือคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัด” แล้วแต่กรณีด้วย เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดลักษณะของการขนส่งประจำทางและการขนส่งไม่ประจำทาง, กำหนดเส้นทางจำนวนผู้ประกอบการขนส่ง และจำนวนรถสำหรับการขนส่งประจำทางในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ, กำหนดจำนวนผู้ประกอบการขนส่งและจำนวนรถสำหรับการขนส่งไม่ประจำทางในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ, กำหนดเส้นทางจำนวนผู้ประกอบการขนส่ง และจำนวนรถสำหรับการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก, กำหนดจำนวนผู้ประกอบการรับจัดการขนส่ง, กำหนดอัตราค่าขนส่งและค่าบริการอย่างอื่นในการขนส่ง, กำหนด

---

¹⁷ พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (13) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง หรือคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี

¹⁸ เฟิงอ้าง.

¹⁹ มาตรา 14 ตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

อัตราค่าบริการในการดำเนินการของสถานีขนส่ง, กำหนดสถานที่ จัดให้มีหรือจัดตั้ง และระเบียบเกี่ยวกับสถานีขนส่ง, กำหนดชนิดหรือสภาพรถที่มีให้รับจดทะเบียน, กำหนดประเภทหรือชนิดของรถที่ต้องเข้าหยุดหรือจอดเพื่อการรับส่งผู้โดยสารหรือขนถ่ายสินค้า ณ สถานีขนส่ง, กำหนดที่หยุดหรือจอดรถเพื่อรับส่งผู้โดยสาร, วางมาตรการในการกำหนด อนุญาต เพิกถอนการอนุญาตและการควบคุมกิจการขนส่งทางบก, ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามมติคณะกรรมการนโยบายการขนส่งทางบก²⁰

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่งได้ ซึ่งรวมถึงการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าด้วย รัฐจึงสามารถเข้ามากำกับดูแลการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายด้วยการวางหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ได้ทางหนึ่ง

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายและจะมีการให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลพาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่ง ซึ่งรวมถึงการสามารถออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลพาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายได้ด้วยก็ตาม แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็มีเพียงหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขนส่งเป็นการทั่ว ๆ ไป และมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการขนส่งบางประการไว้เป็นการเฉพาะในบางเรื่องเท่านั้น ขณะที่ในปัจจุบันยังไม่มีมีการกำหนดรายละเอียด และวาง

---

²⁰ มาตรา 19 ตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เป็นอำนาจของคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง ในขณะที่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัด ปรากฏอยู่ในมาตรา 20 ตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ให้มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตจังหวัด ในการกำหนดเส้นทาง จำนวนผู้ประกอบการขนส่ง และจำนวนรถสำหรับการขนส่งประจำทาง, กำหนดจำนวนผู้ประกอบการขนส่งและจำนวนรถสำหรับการขนส่งไม่ประจำทาง, กำหนดเส้นทาง จำนวนผู้ประกอบการขนส่งและจำนวนรถสำหรับการขนส่งโดยรถขนาดเล็ก, กำหนดอัตราค่าขนส่งและค่าบริการอย่างอื่นในการขนส่ง, ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามมติคณะกรรมการนโยบายการขนส่งทางบกและคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลาง โดยการกำหนดบางประการต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลางก่อนจึงจะใช้บังคับได้ด้วย

หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานใด ๆ เกี่ยวกับพาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายไว้เป็นการเฉพาะ อันส่งผลให้การขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายยังไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ มาควบคุมดูแล และยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน แน่นนอน และมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด กรณีจะมีก็แต่เพียงหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เกี่ยวกับการขนส่งทางบกทั่ว ๆ ไปมาบังคับใช้กับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายเท่านั้น ซึ่งหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่มีอยู่นั้น ก็ยังไม่เพียงพอ ครอบคลุมและเหมาะสมกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายแต่อย่างใด

จากบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ในด้านการขนส่งทางถนนนั้น ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่วางหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการขนส่งทางถนนไว้ เพื่อสร้างให้เกิดระบบและระเบียบในการจราจรที่มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และสามารถทำการขนส่งได้อย่างรวดเร็วตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ ในขณะที่ด้านการกำกับดูแลเกี่ยวกับตัวสินค้านั้น ประเทศไทยก็มีกฎหมายที่วางมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าที่มีลักษณะเน่าเสียง่ายอยู่หลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเกษตรและพืชพันธุ์ต่าง ๆ สินค้าประเภทสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์ของสัตว์เหล่านั้น ตลอดจนสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้สินค้านั้นมีมาตรฐานที่ดี เป็นที่ต้องการของประเทศต่าง ๆ อีกทั้งให้มีความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือของตลาดโลก

แต่กฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ให้ความสำคัญแต่เฉพาะการวางหลักเกณฑ์เฉพาะด้านเท่านั้น กล่าวคือ ด้านการขนส่งก็วางหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องการขนส่งทางถนนโดยเฉพาะ ซึ่งมุ่งเน้นที่เส้นทางถนนและพาหนะต่าง ๆ ที่ใช้กับเส้นทางถนนเป็นสำคัญ ส่วนด้านสินค้าก็วางหลักเกณฑ์และมาตรฐานเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวสินค้านั้น

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแลพาหนะและตัวสินค้าแล้ว แต่กลับไม่มีกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแลอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้านั้น กล่าวคือ มิได้มีกฎหมายฉบับใดที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอุปกรณ์และมาตรฐานที่ใช้ในการขนส่งสินค้านั้นอยู่เลย ซึ่งทำให้การขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนนระหว่างประเทศนั้นไม่มีความแน่นอนชัดเจน เนื่องจากไม่มีกำหนดมาตรฐานที่ใช้กับพาหนะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าประเภทนี้ไว้ ส่งผลให้ความพยายามที่จะกำกับดูแลและรักษามาตรฐานของสินค้าเน่าเสียง่ายให้มีคุณภาพ ปราศจากการเน่าเสียและ

ปนเปื้อนจนกระทั่งส่งออกสำเร็จหรือถึงมือผู้รับสินค้านั้นเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะในปัจจุบันการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนนระหว่างประเทศนั้น ในทางปฏิบัติจะเป็นเรื่องของเอกชนที่จะทำการดูแลและตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งดังกล่าวกันเอง ทั้งนี้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งจะต้องเป็นอย่างไร และมีคุณสมบัติอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันระหว่างผู้ขนส่งและผู้ว่าจ้าง โดยไม่มีหน่วยงานของรัฐหรือกฎหมายใด ๆ ที่เข้ามาควบคุม ดูแล และตรวจสอบการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายทางถนนระหว่างประเทศแต่อย่างใด